

**Ομιλία Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβα
στο Τεσσαρακονθήμερο Μνημόσυνο
του Μητροπολίτου Δράμας κυρού Παύλου**

*Μάνα κι αν έρθουν οι φίλοι μου κι αν έρθουν και δικοί
μας. Να μη τους πεις κι απόθανα να τους βαροκαρδίσεις.
Στρώσε τους τάβλα να γευτούν, κλίνη να κοιμηθούνε. Στρώσε
τους παραπέζουλα να βάλουν τ' άρματά τους. Και σαν
ξυπνήσουν το πρωί και σ' αποχαιρετούνε, πες τους το πως
απόθανα.*

Αυτή η λεβεντιά, αυτή η αρχοντιά, αυτή η περηφάνια της
ύπαρξης που εκφράζει αυτό το τραγούδι που αγαπούσες,
αυτή η ανεπιτήδευτη απλότητα σε χαρακτήριζε, φίλε Παύλε, σε
πείσμα της μεγαλομανίας που μαστίζει την κοινωνία και την
εποχή μας. Μέσα σ' έναν κόσμο που λιγοστεύουν τα γκεσέμια,
οι ηγέτες και οι καθοδηγητές, τώρα πióτερο από ποτέ
αισθανόμαστε την ανάγκη της κοινωνίας του προσφιλούς σου
προσώπου, την παρουσία του λόγου σου, που ζωοδοτούσε
κάθε στιγμή μας, την προσφορά του έργου σου. Και τώρα που
έφυγες για τον ουρανό, ο τοποτηρητής της Μητροπόλεώς σου,
ο Μητροπολίτης Ξάνθης και Περιθεωρίου κύριος
Παντελεήμων, κάλεσε έναν φίλο να μιλήσει για τον φίλο του.
Τον ευχαριστώ εκ βάθους καρδιάς.

Ως φίλος προς φίλο θα μιλήσω. Από παιδιά
συμπορευτήκαμε σε μια ανιδιοτελή σχέση φιλίας. Πάντα μαζί.

Θυμάμαι με νοσταλγία τις σπουδές μας, στην Εκκλησιαστική Σχολή Λαμίας. Στου Θεού τα γράμματα τα ιερά αφιερωμένοι, στου ανθρώπου τον πόνο ταμένοι, μαζί στις αγωνίες της ανήσυχης νιότης, μαζί και στα όνειρα και τις προσδοκίες. Εκεί μας όρισε ο Θεός, τον καθένα στο δικό του μετερίζι, και γίναμε συνεπίσκοποι, διακονώντας τα πιστά τέκνα των επαρχιών μας, που πολλά εξ' αυτών κατάγονται από τον Πόντο και την ευρύτερη Μικρά Ασία. Άλλωστε, εσύ διακόνησες και ως ιερέυς στο μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά στο όρος Βέρμιο.

Κι ερχόμαστε στο σήμερα. Στην ημέρα της σημερινής εορτής. Στη μνήμη των τριακοσίων δεκαοκτώ (318) Αγίων Πατέρων, εκείνων που ως μέλη της Α' (πρώτης) Οικουμενικής Συνόδου άνοιξαν δρόμους και φώτισαν τ' ανήλιαγα σκοτάδια μας. Μορφές όπως ο Μέγας Αθανάσιος, ο άγιος Σπυρίδων και ο άγιος Νικόλαος δήλωσαν δυναμικά το «παρών» και αντιμετώπισαν την κακοδοξία του Αρείου, διατυπώνοντας τους πρώτους όρους του ορθοδόξου δόγματος και ιδιαίτερα τα περί του δευτέρου Προσώπου της Αγίας Τριάδος, τον Ιησού Χριστό, ως ομοούσιο πρόσωπο με τον Θεό Πατέρα.

Τεράστια η προσφορά της Συνόδου και η συμβολή των Πατέρων, καθώς με το έργο και τη διδασκαλία τους, διακήρυξαν ότι όποιος δεν είναι ενωμένος με την Εκκλησία, βρίσκεται εγκλωβισμένος στο σκοτάδι της αβεβαιότητας. Αυτό είναι η αίρεση: η εγωιστική περιχαράκωση γύρω από τον εαυτό μας, η εμμονή στην επάρκεια της ύπαρξης' ποια επάρκεια; Όλοι οι άγιοι υπήρξαν αβέβαιοι και ταπεινοί.

Αυτή την παρακαταθήκη άφησαν σε όλους εμάς, οι άγιοι Πατέρες, την κληρονομιά τού να μένουμε άρρηκτα ενωμένοι με τον Χριστό μας και την Εκκλησία του. Για τούτο και οι άγιοι Πατέρες αποτελούν αληθινά πρότυπα για εμάς, που καθημερινά απομακρυνόμαστε από τον Χριστό και την αλήθεια του, λησμονώντας ότι στον αγιασμό και στη θέωση δεν δυνάμεθα να φτάσουμε έξω από τη μία αληθινή Εκκλησία.

Ο χορός των αγίων Πατέρων κρατά «νυν και αεί και εις στους αιώνας των αιώνων» και μας καλεί στην αληθινή κοινωνία των προσώπων, τον Παράδεισο. *«Κύκλω τῆς τραπέζης σου εὐφράνθητι, καθορῶν σου»*, μακαριστέ *Ποιμενάρχα!* Έναν χορό κυκλωτικό έχουμε στήσει κι εμείς σήμερα με τους συνεπισκόπους σου, τις μοναστικές αδελφότητες, τους ιερείς σου, τα πνευματικά σου παιδιά και όλους όσους ήλθαν να τιμήσουν τη μνήμη σου και να θυμηθούν και πάλι την προσφιλή μορφή σου. Το μνημόσυνό σου *ημάς συνήγαγεν!*

Την ενότητα μάς δίδαξαν οι άγιοι Πατέρες και τούτο είναι το μεγαλύτερο μάθημα της σημερινής ημέρας. Ένας τέτοιος πατέρας ήσουν κι εσύ, Παύλε. Πατέρας, ποιμένας, ιεράρχης, κληρικός, συγγραφέας, διανοούμενος, γνήσιος και αληθινός, δίχως την ανίατη ασθένεια της μεγαλομανίας, αλλά πάντοτε με το μεγαλείο της απλότητας μέσα σου. Ένας τέτοιος πατέρας υπήρξες κι εσύ, με παρρησία και γενναιότητα και με την ευθύνη εκείνη του γονέα που διδάσκει στα παιδιά του, να μην *τρώνε τις σάρκες τους*. Που τα συμβουλεύει να παραμείνουν ενωμένα.

Γιατί μέσα στο διάβα των αιώνων μία έννοια επαληθεύει και νικά όλες τις άλλες, και αυτή δεν είναι άλλη από την αγάπη. Απότοκος αυτής και η φιλία, μέσα από την οποία αναπτύχθηκαν σχέσεις και δεσμοί ισχυρότεροι και από συγγενικούς ή δεσμούς αίματος. Μέσα στην ιερότητα της φιλίας ζήσαμε τα ομορφότερα χρόνια μας. Και πάλι θα πω: ομιλώ ως φίλος σε φίλο, Παύλε, διότι ξέρω καλά πως με ακούς.

Σήμερα, λοιπόν, θα μιλήσουμε για σένα, για έναν ιεράρχη που αγωνίστηκε για την ενότητα δίχως τυμπανοκρουσίες και εθνικιστικές κραυγές, αλλά πάντα με έμπονη αγάπη για τον συνάνθρωπο, ανεξαρτήτου καταγωγής και προέλευσης. Με αγάπη ανυπόκριτη κάθε κύτταρο της ύπαρξής σου, με αυτήν την καρδιά που ασθένησε στο τέλος και σε κατέστησε κάτοικο του Παραδείσου, μια καρδιά που αγρυπνά για όλον τον κόσμο.

Λεβέντης ανυπόταχτος, όρθιος στη ζωή, γι' αυτό και στον θάνατο! Ένας Ακρίτας που ξέρει πως να ζει, αλλά και πως να πεθαίνει! Αλύγιστος στις δυσκολίες, ανυποχώρητος στον πειρασμό της κοσμικής εξουσίας, αδιάκοπα αγωνιζόμενος. Ένας διάκονος του Χριστού που ενώνει τον σύμπαντα κόσμο. Για τούτο κι εμείς, όλοι, συναντηθήκαμε σήμερα για σένα που μας ενώνεις.

Το σπουδαίο σου έργο, πολυδιάστατο: κοινωνικό, ποιμαντικό και ιεραποστολικό, μα πάνω απ' όλα φιλόανθρωπο. Ας μην λησμονούμε τον αγώνα σου, για την επιστροφή των κλαπέντων ιερών κειμηλίων από τα μοναστήρια της περιοχής

σου. Ας θυμηθούμε τη συμβολή σου και στον πολιτισμό μας, μέσα από την άρτια διοργάνωση και την ενεργή παρουσία σου, σε εκδηλώσεις που καλλιεργούσαν την ιστορική μνήμη, όπως *Η καμπάνα του Πόντου*. Ακολούθησε το έργο σου τον αιώνιο νόμο πως η δράση προκαλεί αντίδραση, αλλά πάντοτε απαντούσες με το σπάνιο ήθος της αλήθειας που ελευθερώνει. Τάχθηκες κατά της υποκρισίας, διδάσκοντας πως: «Εμείς οι δεσπότες δεν ξεχωρίζουμε από τους ιερείς μας και τον λαό του Θεού» και διακήρυξες πως: «Έχουμε υποχρέωση να παραμείνουμε στις επάλξεις της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού». Γι' αυτή τη Ρωμιοσύνη που τόσο αγάπησες, αγωνιζόσουν και μάτωνες.

Αγάπησες την Πόλη των πόλεων, το Φανάρι, τα ιερά χώματα των προγόνων σου και αναδείχθηκες άξιος συνεχιστής τους. Η σχέση σου με τον Πατριάρχη υπήρξε σχέση ζωής, γιατί είσαι ο *πολυφίλητος Παύλος του*, εκείνος στον οποίο υποσχέθηκε να έχει τον Πόντο σαν τα μάτια του. Γιατί το αέναο σύμβολο του ξεριζωμένου Ελληνισμού, ο αγιοτόκος Πόντος, κινείται πέρα από τον χρόνο, επειδή είναι διαχρονικός και υπόκειται πέρα από τον τόπο ως οικουμενικός και πανανθρώπινος.

Ως Παύλος των Εθνών, σπιθαμή προς σπιθαμή, πορεύτηκες στις αλησμόνητες πατρίδες, πανάξιο, εσύ, τέκνο του Πόντου. Μαζί σου κι εμείς συνταξιδιώτες και προσκυνητές: άγιος Ιωάννης Βαζελώνας, άγιος Γεώργιος Περιστερεώτας, Παναγία Σουμελά και άλλα προσκυνήματα υπήρξαν οι σταθμοί στα άγια χώματα των προγόνων. Συναισθήματα

μοναδικά και ανεπανάληπτα, που θα μείνουν ανεξίτηλα χαραγμένα στη μνήμη και στην καρδιά μας. Όλοι αισθανόμασταν ότι κουβαλούσαμε τις ψυχές των προγόνων μας.

Κι εκπλήρωσες το μεγάλο σου όνειρο. Ήταν Δεκαπενταύγουστος του 2010 όταν συλλειτούργησες με τον αγαπημένο σου Πατριάρχη, ενενήντα ολόκληρα χρόνια μετά την ανείπωτη καταστροφή. Ήμουν μαζί σου, σ' αυτήν την πρώτη Λειτουργία. Δεν θα λησμονήσω ποτέ τούτες τις άγιες στιγμές. Όταν ακούστηκε και πάλι ο αθάνατος λόγος του Ευαγγελίου και οι ορθόδοξες ψαλμωδίες. Μύρισε ο αέρας θυμίαμα κι ανατρίχιασαν με αγαλλίαση οι ξεραμένοι θάμνοι, ξεδίψασαν τα ματωμένα χώματα. *Τι εξαίσια εορτή είναι αυτή!*, συλλογίστηκες. Και τότε στρεφόμενος στον Πατριάρχη μας, είπες πως *ποντιακή πανήγυρη δεν νοείται δίχως τους ήχους του κεμεντζέ. Αντάρτης του Θεού τραγούδησες: Η Παναΐαν λειτουργά, τα σήμαντρα κτυπούνε. Βροντούνε τα καμπανασιά, τ' Ορμάνα αντιβροντούναι.*

Ακούστηκε το πανάρχαιο ποντιακό τραγούδι. Η φωνή σου αντήχησε σαν προσκλητήριο νεκρών, αφυπνίζοντας τις κοιμισμένες συνειδήσεις. Οι σκιές των προγόνων βγήκαν από το σκοτάδι για να σ' ακούσουν. Αναστήθηκαν οι μεγάλοι Κομνηνοί Αυτοκράτορες, οι τρανοί Πόντιοι ευεργέτες, έμποροι, επιστήμονες, καλλιτέχνες, δάσκαλοι, τεχνίτες, Μαυροθαλασσίτες, Τραπεζούντιοι, Αργυρουπολίτες, Σινωπείς, Ορντουλίδες. Σαν να σε καρτερούσαν οι περήφανοι βράχοι από καιρό, και τώρα που η λύρα αντήχησε και πάλι στην

Παναγιά του όρους Μελά του Πόντου, τα πουλιά κελήδησαν και πάλι. Γιατί ήξεραν πως το όνειρο πραγματοποιήθηκε, γιατί ήταν θέλημα Θεού, αλλά και με τη συμβολή ενός αλλόθρησκου φίλου, του αγά της Τραπεζούντας. Άραγε υπάρχει μεγαλύτερο θαύμα από αυτό;!

Η κοίμησή σου συνέβη απροσδόκητα κατά την αναστάσιμη περίοδο, αλλά και στο έτος που είναι αφιερωμένο στα 100 χρόνια της μνήμης των αλησμόνητων πατρίδων. Έσπευσε τότε ο Αρχιεπίσκοπος, ο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κύριος Ιερώνυμος, που -περίλυπος για τον αδόκητο χαμό σου- διάβασε τα αναστάσιμα λόγια της Νεκρώσιμης Ακολουθίας στο κατευώδιό σου. Τώρα κοιμάσαι δίπλα στον συντοπίτη σου άγιο Γεώργιο Καρσλίδη, προσδοκώντας την Ανάσταση.

Ήλθε και ο Πατριάρχης σου, ο Πατριάρχης της Ρωμιοσύνης μας, ο πνευματικός Πατέρας της Οικουμένης, ο γνήσιος φίλος σου, για να σε χαιρετίσει, κρατώντας λίγα άνθη από το χωριό των προγόνων σου, από τ' αγιασμένα χώματα του Πόντου, άνθη που έφερε ο άλλος επιστήθιος φίλος σου, Efkan Bey. Ακόμη κι εκείνος, ο Πατριάρχης του Γένους, που κρατά άσβεστη τη φλόγα της πίστης, ακόμη κι εκείνος δάκρυσε μπροστά στη θέα του μνήματός σου. Άραγε το ίδιο δεν δάκρυσε και ο Χριστός μπροστά στο μνήμα του φίλου του, Λαζάρου; Κι ας γνώριζε πως ως Κύριος της Ζωής θα τον ανέσταινε από τη Χώρα του θανάτου.

Στον Άδη τώρα σεργιανάς στη Γη των Μακάρων, και ξεσηκώνεις τους από αιώνες κεκοιμημένους με τον αγαπημένο

σου σύντροφο, τον κεμεντζέ σου, όπως τότε που αποχαιρέτισες τον αγαπημένο σου κύρη. Στη θάλασσα κολυμβητής και στη στεριά λεβέντης, στη μάχη μέγας ήρωας του Πόντου παλληκάρι! Παλικάρι, εσύ, που πολεμάς τον Χάρο, τον αφορισμένο των ουρανών, άκουσε τις δεήσεις μας. Να προσεύχεσαι για τη ζωή πάνω απ' το χώμα... Τώρα που πορεύεσαι στα μαλαματένια μονοπάτια του Παραδείσου, θυμήσου μας, μην πεις νερό της λησμονιάς.

Σαράντα μήλα κόκκινα χάρισες στην καρδιά μας, αλλά και πάλι άνθρωπο σαν εσένα δεν θα συναντήσουμε. Γιατί ήσουν πουλί με τα πουλιά, που δεν γνωρίζουν από πολέμους, παιδί με τα παιδιά, που μόνο το παιχνίδι αγαπούν και δεν κρατούν καμία κακία, και θηρίο με τα θηρία, για ν' αντιμετωπίζεις τη φρίκη των πάσης φύσεως πολέμων. Βιάστηκες να φύγεις από αυτόν τον κόσμο τον καλό, κι εμείς πονάμε για τον αποχωρισμό, ματώνει η ανοιχτή πληγή μας στην καρδιά μας, αλλά το τραγούδι σου, απαλύνει τον πόνο, νικά τον φόβο, τον ίδιο τον θάνατο.

Το αεράκι της Ανάστασης φυσά στα πρόσωπά μας: Μακριά χτυπούν καμπάνες από κρύσταλλο, αύριο, αύριο, αύριο λένε: το Πάσχα του Θεού. Άκου! Χτυπά η καμπάνα του Πόντου, της Ανάστασης τραγούδι! Κι εμείς στρέφουμε τα μάτια στον ουρανό, για να στείλει ένα πουλί, να πάει στη μάνα υπομονή! Αναπέμπουμε προσευχή νικητήρια: Φύσα αεράκι φύσα με, μη χαμηλώνεις ίσαμε, να δω στον Πόντο μια κορφή, που χω μανούλα κι αδελφή! Η μάνα που γεννά την ελπίδα, ας αναλογιστεί το όνομά της, ας κάνει τον αβάσταχτο πόνο της,

χαρά! Κι η αδελφή σου, ας συνεχίσει να βαδίζει στα χνάρια σου, με φρόνημα σταυροαναστάσιμο.

Το ποίμνιό σου προσωρινά έμεινε ορφανό. Όμως, η πορεία της Εκκλησίας μας δεν έχει αδιέξοδα μονοπάτια. Ο διάδοχός σου, θα αποτελέσει τον νέο κρίκο στον χορό των αγγέλων! Η χάρις του Παναγίου και Τελεταρχικού Πνεύματος θα στείλει τον νέο άγγελο να έλθει ν' αγκαλιάσει με τα φτερά του το ορφανό ποίμνιο της Μητροπόλεως Δράμας. Να δέεσαι υπέρ αυτού στο διάβα των αιώνων.

Το δάκρυ μας, ας γίνει Ελπίδα της Ανάστασης. Αγαπημένε μας Παύλε, είσαι κομμάτι του Πόντου και της καρδιάς μας, και γι' αυτό είσαι ήδη αναστημένος! Γιατί *η Ρωμανία κι αν πέρασεν, ανθεί και φέρει κι άλλο! Τη Ρωμιοσύνη μην την κλαις εκεί που πάει να σκύψει με το σουγιά στο κόκκαλο, με το λουρί στο σβέρκο. Να την, πετιέται από 'ξαρχής κι αντριεύει και θεριεύει!*

Ρωμείικον παλικάρι είμαι, κανέναν κι εφογούμαι.

Σην Σουμελάν την Παναΐαν θα πάω στεφανούμαι...

Καλή σου Ανάσταση, αδελφέ μας! *Χριστός Ανέστη!*